

Г. Ільницька-Гикавчук (Львів, УКРАЇНА)

ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

*Інститут сталого розвитку ім. В.Чорновола,
Національний університет «Львівська політехніка»,
79057, Львів, вул. Ген. Чупринки, 130, електронна пошта: ilnytska81@gmail.com*

Новою концепцією розвитку туризму є концепція сталого розвитку, яка відображалася в документах ООН, Всесвітньої туристичної організації. Сталий розвиток базується на рівновазі між економічною, екологічною та соціальною сферами. Сталий розвиток туризму – це розвиток туристичної галузі, який дає змогу задовольнити потреби всіх учасників туристичних відносин і при цьому не погіршувати стан навколишнього середовища, надати можливість використовувати природно-ресурсний потенціал в рекреаційних цілях для майбутніх поколінь.

Останніми роками відбувається прискорений розвиток туристичної індустрії. Поряд з позитивними наслідками для економіки і суспільства, спостерігаються і негативні впливи функціонування рекреаційно-туристичної сфери: надмірна концентрація рекреаційної та туристичної інфраструктури (санаторно-курортних закладів, готелів, туристичних баз, ресторанів, паркінгів, авто-заправних станцій) в рекреаційних зонах; відсутність облаштованої інфраструктури; нераціональне використання природних лікувальних ресурсів, відсутність дієвого державного контролю за їх експлуатацією; викиди забруднюючих речовин в атмосферу та водойми; великий потік неорганізованих туристів тощо.

Одним із заходів щодо збереження туристичних ресурсів є їх паспортизація. Екологічний паспорт – це документ, який дозволяє аналізувати причини зміни стану навколишнього середовища під впливом господарської діяльності. Екологічна паспортизація надає необхідну інформацію про існуючий стан та використання природних ресурсів, дає можливість запобігати негативним впливам на природні екосистеми.

Екологічна паспортизація територій та об'єктів полягає у інвентаризації основних джерел антропогенних впливів на навколишнє природне середовище, дотриманні природоохоронних правил у процесі природокористування, визначенні ступеня використання природних ресурсів і розробці природоохоронних заходів. Екологічні паспорти допомагають проаналізувати вплив туризму на навколишнє середовище.

Екологічна паспортизація туристичних об'єктів дозволить:

- визначати вплив антропогенної діяльності на туристичну територію;
- оцінити вплив викидів від закладів туристичного розміщення та обслуговування;
- розробляти природоохоронні заходи;
- сприяти проведенню екологічних експертиз;
- визначати відповідальність за недотримання правил природокористування.

Головною метою екологічної паспортизації є екологізація туристичної діяльності.

Екологічний паспорт природно-заповідних та туристичних територій повинен містити такі розділи:

1-й розділ - загальні положення. Він включає інформацію про розробника екологічного паспорта та природокористувача (суб'єкта туристичної діяльності). У цей розділ входить інформація про площу території, її розташування, наявність природно-туристичних ресурсів, що сприятимуть розвитку туристичної галузі.

2-й розділ - характеристика сучасного екологічного стану туристичного об'єкта. Тут міститься характеристика антропогенного навантаження, джерела, обсяги та види забруднень від підприємств чи екологічно небезпечних об'єктів, характеристика природних ресурсів території (земельних, водних, лісових, атмосферного повітря).

3-й розділ - характеристика туристичних потоків та туристичного обслуговування (відомості про туристичний контингент та туристичну діяльність, особливості туристичного обслуговування). Зокрема наводиться інформація про вік туристів, їх соціальний статус, середній час перебування на території, допустима кількість туристів залежно від рекреаційної ємкості території, наявність туристичної інфраструктури на території, екологічних маршрутів тощо.

4-й розділ - особливості природоохоронної діяльності. В даному розділі наводиться інформація про використання природних ресурсів (водних, лісових, земельних), а також про заходи щодо їх охорони і збереження, обсяги утворених відходів, економічні витрати на охорону довкілля, еколого-освітня діяльність

Екологічні паспорти необхідно розробляти для всіх природно-заповідних та туристичних територій. Це дозволить ефективно проводити екологічну експертизу, аудит та моніторинг.

На жаль, в Україні екологічна паспортизація лише започатковується. Не існує ні державної програми екологізації туристичної галузі, ні типових екологічних паспортів, ні відповідної законодавчої бази. Жодна туристична територія не має екологічного паспорта, який би зміг відображати динаміку туристичних потоків, рівень антропогенного навантаження на природні екосистеми, а також містити необхідні рекомендації та шляхи усунення екологічних проблем.